

Małgorzata Pagacz

Akademia Katolicka w Warszawie, Polska
mmpagacz@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4504-9142

Życie konsekrowane w służbie poszukiwania sensu według Benedykta XVI

Consecrated Life in the Service of Searching for Sense
– Benedict XVI's approach

ABSTRACT: The article presents the significance of consecrated life in the service of searching for sense as viewed by Benedict XVI. The Pope shows in his teaching the contemporary crisis of sense and values; he also urges and reminds us of the sense of our existence – a question that is deeply inscribed into human nature. Consecrated life is (and has ever been since its very beginnings) the search for God: *quaerere Deum*. The person fully devoted to God sets Christ, “eternal Sense,” in the centre of his/her life and commits himself/herself totally to Him. Benedict XVI teaches that consecrated life, being a special way of following Christ and entrusting to Him one's whole existence, is the evidence of finding life's sense and constitutes an aid for those who search for it.

KEYWORDS: consecrated life, Benedict XVI, sense, search for God

ABSTRAKT: Artykuł przedstawia znaczenie życia konsekrowane w służbie poszukiwania sensu według Benedykta XVI. W swoim nauczaniu papież zwraca uwagę na zjawisko współczesnego kryzysu sensu i wartości, a zarazem przypomina o wpisanym głęboko w naturę ludzką pytaniu o sens istnienia. Życie konsekrowane jest (i było od samych początków) poszukiwaniem Boga: *quaerere Deum*. Osoba poświęcona Bogu na własność stawia w centrum swego życia Chrystusa, „odwieczny Sens”, i całkowicie powierza Mu siebie. Zgodnie z nauczaniem Benedykta XVI życie konsekrowane, będące drogą specjalnego naśladowania Chrystusa i poddania Jemu całej egzystencji, jest świadectwem odnalezienia sensu życia i stanowi pomoc dla poszukujących go.

SŁOWA KLUCZOWE: życie konsekrowane, Benedykt XVI, sens, poszukiwanie Boga

Wstęp

W swoim nauczaniu Benedykt XVI zwraca uwagę na zjawisko współczesnego kryzysu sensu i wartości oraz mówi o postępowaniu duchowego „pustynnienia”¹. Sytuacja ta stanowi dla papieża punkt wyjścia dla ukazywania i przypominania wpisanego głęboko w naturę ludzką pytania o sens istnienia. Przyjmuje ono różne formy i kształty, takie jak: kim jestem?; po co mam żyć?; skąd przychodzę?; dla kogo mam żyć?; co mam robić, jak mam żyć, by moje życie było prawdziwe, by znaleźć życie?² Istnieją pytania, które musi postawić sobie każdy człowiek, aktualne na każdym etapie życia. Według papieża jedno z nich brzmi: „co mam czynić, by nie upaść, by nie zmarnować życia w poczuciu bezsensu?”³. W homilii na zakończenie Roku Kapłańskiego Benedykt XVI stwierdza: „Ileż ciemności panuje wokół tego pytania w naszych czasach!”⁴. Wobec tego rodzi się pytanie: co lub kto może pomóc współczesnemu człowiekowi w poszukiwaniu sensu życia? Co więcej, warto również zapytać: czy życie konsekrowane pełni jakąś rolę w tej kwestii? Niniejszy artykuł ma na celu ukazanie, że życie konsekrowane ma w obecnych czasach istotne znaczenie w służbie poszukiwaniu sensu. Na podstawie nauczania Benedykta XVI zostanie pokazane, że życie całkowicie poświęcone Trójjedynemu jest w rzeczywistości nieustannym poszukiwaniem Boga, a Chrystus, „odwieczny Sens”, stanowi centrum tej formy życia. Życie konsekrowane wskazuje zarazem drogę do odnalezienia sensu.

Benedykt XVI o współczesnym poszukiwaniu sensu życia

Papież Benedykt XVI zauważa, że każdy człowiek nosi w sobie naturalne i głębokie pragnienie szczęścia, którego szuka na różne sposoby. Gdy jednak orientuje się, że pokłada nadzieję w tym, co nie zaspokaja owego pragnienia, gdyż okazuje się nietrwałe, tym silniej „odczuwa potrzebę czegoś, co prowadziłoby «dalej»»,

¹ Zob. Benedykt XVI, *Homilia podczas Mszy św. na rozpoczęcie Roku Wiary*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie (dalej: OR) 11 (2012), s. 9.

² Zob. Benedykt XVI, *Spotkanie z młodzieżą w Pennabilli*, OR 8–9 (2011), s. 20; R. Słupek, *Benedykta XVI sensotwórcza apologia wiary jako odpowiedź na postmodernistyczny kryzys sensu i wartości*, „Biblioteka Teologii Fundamentalnej” 8 (2013), s. 87–88.

³ Benedykt XVI, *Homilia podczas Mszy św. na zakończenie Roku Kapłańskiego*, OR 8–9 (2010), s. 37.

⁴ Benedykt XVI, *Homilia podczas Mszy św. na zakończenie Roku Kapłańskiego*, dz. cyt., s. 37.

co nadawałoby sens życiu codziennemu⁵. Poszukiwanie zaspokojenia i radości może zmierzać do odnalezienia prawdziwej głębi życia i trwałych wartości. Według Benedykta XVI człowiek nie może żyć bez dociekania prawdy o sobie samym, „prawdy, która pobudza do otwarcia horyzontu i do wychodzenia poza to, co materialne, nie po to, by uciekać od rzeczywistości, ale by nią żyć w sposób jeszcze prawdziwszy, bogatszy w sens i nadzieję⁶. Pytania egzystencjalne są najwyższym znakiem transcendencji istoty ludzkiej i umiejętności niezatrzymywania się na powierzchni rzeczy⁷. Papież Benedykt XVI zachęca więc, by uświadomić sobie zdrowy i pozytywny niepokój, który skłania do zadawania pytań podstawowych, dotyczących sensu i wartości życia⁸.

Ewangeliczne pytanie Jezusa: „Czego szukacie?” (J 1,38), skierowane do Jego pierwszych uczniów, nurtuje również serce i umysł współczesnego człowieka, będąc obecne w każdym czasie i miejscu. Z pomocą w odnalezieniu odpowiedzi na to pytanie przychodzi sam Zbawiciel, ponieważ to On pierwszy szuka człowieka, zanim jeszcze ten zacznie Go pragnąć i wzywać. Benedykt XVI ukazuje, że Chrystus, respektując w pełni ludzką wolność, zbliża się do każdego i ukazuje, że On jest autentyczną i ostateczną odpowiedzią na pragnienie życia, które warto przeżyć. Dlatego papież prosi młodych, aby pozwolili Jezusowi być ich towarzyszem drogi i przyjacielem. Zachęca:

Obdarzcie Go zaufaniem, On nigdy was nie zawiedzie! Jezus umożliwi wam poznanie z bliska miłości Boga Ojca, pomaga wam zrozumieć, że wasze szczęście urzeczywistnia się w przyjaźni z Nim, ponieważ zostaliśmy stworzeni i zbawieni przez miłość i tylko w miłości – tej, która pragnie i dąży do dobra drugiego – doświadczamy naprawdę sensu życia i jesteśmy zadowoleni z tego, że je przeżywamy, także pośród trudów, prób, rozczarowań, także gdy idziemy pod prąd⁹.

⁵ Benedykt XVI, *Czuwanie z młodzieżą w Zagrzebiu*, OR 7 (2011), s. 10.

⁶ Benedykt XVI, *Spotkanie z młodzieżą...*, dz. cyt., s. 20.

⁷ Pytania te najczęściej dochodzą do głosu w młodości, dlatego też Benedykt XVI często porusza zagadnienie sensu życia, zwracając się do tych, którzy dopiero mają wejść w dorosłość. Młodość jest bowiem etapem, w którym człowiek zazwyczaj najsilniej przeżywa potrzebę odnalezienia sensu i dążenie do tego, co wielkie. Jest to czas rozległych perspektyw, przeżywanych intensywnie uczuć, ale także obaw przed zobowiązującymi, trwałymi wyborami i przed niepewną przyszłością, trudności związanych z nauką i pracą zawodową, pytań dotyczących tajemnicy bólu i cierpienia. Zob. Benedykt XVI, *Czuwanie z młodzieżą...*, dz. cyt., s. 10; Benedykt XVI, *Rozważanie przed modlitwą w Sao Paulo*, OR 7–8 (2007), s. 18; Benedykt XVI, *Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”: Musimy wciąż na nowo odkrywać sens życia*, OR 10 (2010), s. 51.

⁸ Zob. Benedykt XVI, *Spotkanie z młodzieżą...*, dz. cyt., s. 20.

⁹ Benedykt XVI, *Czuwanie z młodzieżą...*, dz. cyt., s. 10.

Papież pokazuje, że sensu życia nie odnajdzie się na drodze nęcących obietnic łatwych sukcesów ani uprzywilejowując to, co zewnętrzne, kosztem tego, co głębokie. Przyjaźń z Chrystusem wymaga zaangażowania i osobistej ofiary, ale jest warta tego, by ją podjąć i pielęgnować.

Benedykt XVI głosi, że podstawowe doświadczenie sensu życia to miłość¹⁰. Życie chrześcijańskie jest odpowiadaniem na miłość Boga¹¹. Człowiek wierzący jest pewny, że to Bóg pierwszy do niego dotarł, że miłość Boga ogarnęła go, zanim on jeszcze wykazał jakąkolwiek inicjatywę. Papież zauważa: „Nie mogliśmy do Niego dotrzeć ani w jakiś sposób dążyć ku temu, co nieznanne, gdyby On pierwszy nas nie pokochał, gdyby nie wyszedł nam naprzeciw”¹². Nieusuwalne ludzkie pytanie o sens jest ścieżką odkrywania i spotykania miłości Boga, a zarazem prowadzi do tego, co czyni życie pięknym, wielkim i prawdziwym. Jak stwierdza Benedykt XVI:

W naszym kontekście kulturowym wielu ludzi szczerze poszukuje ostatecznego sensu i definitywnej prawdy o swym istnieniu i świecie. To poszukiwanie jest autentyczną „preambulą” wiary, gdyż kieruje ludzi na drogę, która prowadzi do tajemnicy Boga¹³.

Wiara chrześcijańska stanowi antidotum na poczucie bezsensu istnienia oraz daje odpowiedź tym, którzy poszukują pełni prawdy i dobra.

Życie konsekrowane odnalezieniem sensu życia według Benedykta XVI

Osoba konsekrowana wiedziona jest nieustannym pragnieniem poszukiwania Boga, a stawiając w centrum swego życia Chrystusa, odkrywa w Nim jedyną Prawdę, dlatego stara się nie tylko dogłębnie Go poznać, ale całkowicie powierzyć Mu siebie. Zgodnie z nauczaniem Benedykta XVI życie konsekrowane, będące

¹⁰ Zob. J. Szymik, *Chodzi o Boga. W rozmowie z Dominiką Szczawińską-Ziembą o teologii Benedykta XVI*, Katowice 2012, s. 98.

¹¹ Zob. Benedykt XVI, *Orędzie na Wieki Post 2013*, OR 3–4 (2013), s. 12.

¹² Benedykt XVI, *Homilia podczas Mszy św. na placu Katedralnym w Erfurcie*, OR 12 (2011), s. 27: Bóg „wyszedł naprzeciw ojcom, gdy ich powołał, a potem objawił się nam w Jezusie Chrystusie i wciąż się w Nim objawia. Chrystus wychodzi nam na spotkanie również dziś, mówi do każdego z nas (...) i zachęca, byśmy Go słuchali, uczyli się, rozumieli Go i naśladowali”.

¹³ Benedykt XVI, List apostolski *Porta fidei*, Watykan 2011, nr 10.

drogą specjalnego naśladowania Chrystusa i poddania Jemu całej egzystencji, jest świadectwem odnalezienia sensu życia.

Quaerere Deum – poszukiwanie Boga

Na tle współczesnej mentalności relatywistycznej – która pomija pytanie o najgłębszy sens, rezygnuje z prawdy i z wszelkiego odniesienia do tego, co transcendentne – Benedykt XVI akcentuje jako konieczne stawianie na nowo pytania o Boga. Inaczej nie da się przywrócić osobie ludzkiej jej pełnej godności. Człowiek, który „próbuje żyć tylko w sposób pozytywistyczny, w wymiarze tego, co daje się wyliczyć i zmierzyć, w końcu się dusi”¹⁴ i w sposób nieunikniony dochodzi do kryzysu sensu i wartości. Według papieża „wszystkie odpowiedzi, które nie sięgają aż do Boga, są za krótkie”¹⁵. W tej perspektywie pytanie o Boga jest kwestią najważniejszą: prowadzi do podstawowych zagadnień dotyczących osoby ludzkiej i do wpisanego w jej serce dążenia do znalezienia sensu, prawdy, szczęścia i wolności; pozwala również przeciwstawić się mentalności zamkniętej na obiektywną prawdę¹⁶.

Benedykt XVI podczas inauguracji swego pontyfikatu zapewnia wierzących:

Istniejemy po to, aby ukazywać ludziom Boga. A tylko tam, gdzie widać Boga, naprawdę zaczyna się życie. (...) Nie jesteśmy przypadkowym i pozbawionym sensu wytworem ewolucji. Każdy z nas jest owocem myśli Bożej. Każdy z nas jest chciany, każdy jest kochany, każdy jest niezbędny¹⁷.

Życie każdego człowieka posiada sens w oczach Boga, ponieważ On jest Stwórcą i dawcą wszelkiego istnienia. W rozumieniu Benedykta XVI prymat Boga jest czymś rzeczywiście egzystencjalnym, mającym decydujący wpływ na życie, jego kształt i kierunek, porządkującym je¹⁸. „Bez Boga człowiek nie

¹⁴ Benedykt XVI, *Przemówienie do uczestników XXV zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady ds. Świeckich*, OR 2 (2012), s. 29; zob. R. Słupek, *Benedykta XVI sensotwórcza apologia...*, dz. cyt., s. 98.

¹⁵ Benedykt XVI, *Homilia w Monachium*, [cyt. za:] J. Szymik, *Theologia Benedicta*, t. 1, Katowice 2010, s. 5.

¹⁶ Zob. Benedykt XVI, *Przemówienie do uczestników...*, dz. cyt., s. 29; J. Szymik, *Theologia Benedicta*, dz. cyt., s. 7.

¹⁷ Benedykt XVI, *Homilia podczas inauguracji pontyfikatu*, OR 6 (2005), s. 12.

¹⁸ Zob. J. Szymik, *Theologia Benedicta*, dz. cyt., s. 163.

wie, dokąd zmierza, i nie potrafi nawet zrozumieć tego, kim jest¹⁹ – stwierdza papież. Prawdę tę w sposób jednoznaczny realizują w swoim życiu osoby konsekrowane, których cała egzystencja jest oddana Bogu, jest poszukiwaniem Go.

Benedykt XVI wielokrotnie przypomina, że od samych początków życie zakonne charakteryzowało szukanie Boga: *quaerere Deum*²⁰. Ci, którzy poświęcili się na własność Wszechmogącemu, zarówno w obecnych czasach, jak i w przeszłości, czynili to ze względu na głębokie pragnienie Boga, z uwagi na tęsknotę za Nim. Papież zauważa: „Mnisi, którzy odbudowali Europę, nie chcieli stworzyć jakiejś nowej kultury ani zachowywać kultury z przeszłości, ale ich celem było *quaerere Deum* (poszukiwanie Boga). Wszystko inne z tego wynikało²¹. Racją istnienia osób zakonnych i podstawowym motywem ich dążeń ma być właśnie pragnienie poszukiwania Boga, niezależnie od tego, w jakich czasach i okolicznościach żyją.

Według Benedykta XVI sercem duchowości osób konsekrowanych powinno być pragnienie wejścia w jedność życia z Bogiem, przy równoczesnym porzuceniu wszystkiego, co przeszkadza w tej komunii, i pozwoleniu, by pochwycić się niezmiernie miłości Boga, aby żyć jedynie tą miłością²². Jak przekonuje:

Znaleźliście ukryty skarb, drogocenną perłę (Mt 13,44-46); odpowiedzieliście radykalnie na zaproszenie Jezusa: „Jeśli chcesz być doskonały, idź, sprzedaj, co posiadasz, i daj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie. Potem przyjdź i chodź za Mną!” (Mt 19,21). Każdy klasztor – męski czy żeński – jest oazą, gdzie modlitwą i medytacją nieustannie drąży się głęboką studnię, skąd można czerpać wodę żywą gaszącą nasze najgłębsze pragnienie²³.

Osoba konsekrowana cechuje się stałym poszukiwaniem Boga. Otwierając serce i rozum na natchnienia Ducha Świętego, może pokonywać pokusę zniechęcenia czy rezygnacji oraz odkrywać wraz ze współczesnymi jej ludźmi głęboki sens zamysłów Opatrzności.

Benedykt XVI pokazuje, że życie zakonne jest odnalezieniem sensu, a zarazem stanowi nieustanne poszukiwanie Boga, które trwa całe życie, aż do śmierci.

¹⁹ Benedykt XVI, Encyklika *Caritas in veritate*, Watykan 2009, nr 78.

²⁰ Zob. Benedykt XVI do osób konsekrowanych, M. Saj (red.), Kraków 2009 (dalej: BdOK), s. 44.

²¹ Benedykt XVI, *Podróż apostołska Benedykta XVI do Francji z okazji 150. rocznicy objawień w Lourdes 12–15 IX 2008*, Kraków 2008, s. 25.

²² Zob. Benedykt XVI, *Homilia podczas niešporów w kartuzji Serra San Bruno*, [cyt. za:] R. Sarah, *Bóg albo nic. Rozmowa o wierze*, tłum. A. Kuryś, Warszawa 2016, s. 382.

²³ Benedykt XVI, *Homilia podczas niešporów w kartuzji Serra San Bruno*, dz. cyt., s. 382–283.

Zauważa: „Mnich, opuszczając wszystko, niejako naraża się na «ryzyko»: wystawia się na samotność i milczenie, aby nie żyć już niczym innym prócz tego, co istotne, i właśnie żyjąc tym, co istotne, znajduje też głęboką komunie z braćmi, z każdym człowiekiem”²⁴. Zakonnicy wezwani są do nieustannego uczenia się przebywania w obecności Boga; realizują swoje powołanie, gdy znajdują „odpowiedź w drodze, w poszukiwaniu trwającym całe życie”²⁵. Jest to możliwe, ponieważ cierpliwie pozwalają w codzienności działać łasce Bożej.

Życie chrześcijańskie jest wypełnione sensem wtedy, gdy jest życiem wiary i zaufania Wszechmogącemu. Jak zauważa Benedykt XVI:

Wierzmy w Boga, w Boga będącego początkiem i celem ludzkiego życia. W Boga, który obcuje z nami, ludźmi, od którego pochodzimy i który jest naszą przyszłością. W tym sensie wiara jest zawsze również nadzieją, pewnością, że przed nami jest przyszłość, a nie próżnia²⁶.

Osoby konsekrowane nie tylko żyją wiarą – wiara i całkowite zawierzenie Bogu stanowią istotę ich egzystencji – bez tej perspektywy życie osób zakonnych byłoby pozbawione sensu. Śluby zakonne: czystości, ubóstwa i posłuszeństwa mogą stać się rzeczywistym sposobem życia jedynie w świetle głębokiej wiary.

Przed każdą osobą konsekrowaną w tajemnicy powołania otwiera się nowa perspektywa, zostaje nadany nowy sens i wymiar chrześcijańskiej egzystencji²⁷. Zwracając się do zakonników i zakonnice, Benedykt XVI stwierdza:

Prymat Boga w życiu konsekrowanym czyni dzisiejsze czasy czasem łaski. Doświadczenie modlitwy i kontemplacji czyni osoby konsekrowane świadkami zdolnymi do proponowania wiary w świecie, poszukującym sensu swego istnienia, często pozbawionym nadziei i niepewnym wobec przyszłości²⁸.

Według papieża wobec wielorakich wyzwań warto bardziej docenić bogactwo życia konsekrowanego, ponieważ niesie ono ze sobą wartość znaku Absolutu.

²⁴ Benedykt XVI, *Homilia podczas nieszpórów w kartuzji Serra San Bruno*, dz. cyt., s. 384.

²⁵ Benedykt XVI, *Homilia podczas nieszpórów w kartuzji Serra San Bruno*, dz. cyt., s. 384.

²⁶ Benedykt XVI, *Homilia w Ratyźbonie*, OR 11 (2006), s. 24.

²⁷ Zob. Jan Paweł II, *List apostolski do osób konsekrowanych we wspólnotach zakonnych oraz instytucjach świeckich z okazji Roku Maryjnego*, Watykan 1988, nr 2.

²⁸ Benedykt XVI, *Przesłanie do osób konsekrowanych Europy na zakończenie XII Zebrania plenarnego Unii Konferencji Przełożonych Wyższych Europy*, „Wiadomości KAI” (19 marca 2006), s. 27; zob. także: Benedykt XVI, *Homilia podczas Nieszpórów w święto Ofiarowania Pańskiego 2011*, OR 3 (2011), s. 27; BdOK, s. 225.

Dzięki jednoznaczному i widocznemu pierwszeństwu, które osoby zakonne przyznają w swoim życiu Bogu, pełnią one niezastąpioną rolę wobec świata i współczesnego człowieka, poszukującego sensu i celu życia.

W rozważanym aspekcie nauczanie Benedykta XVI stanowi rozwinięcie myśli Jana Pawła II, według którego życie konsekrowane jest „znakiem pierwszeństwa Boga i królestwa i dlatego staje się wyzwaniem, które prowadzi do dialogu i może wstrząsnąć świadomością ludzi”²⁹. Benedykt XVI wielokrotnie przywołuje i potwierdza nauczanie swego poprzednika, który głosi, że nikt nie jest w stanie zrozumieć samego siebie bez Boga, bez Chrystusa³⁰. Dlatego nieocenione znaczenie ma orędzie życia zakonnego, które „przypomina nieustannie, że prymat Boga nadaje ludzkiemu istnieniu pełnię sensu i radości, ponieważ człowiek został stworzony przez Boga i jest niespokojny, dopóki w Nim nie spocznie”³¹. Ludzie współcześni nie odnajdą sensu, jeśli nie będą go poszukiwać w Bogu. Życie konsekrowane stanowi zaś pomoc i dodaje odwagi w dokonaniu odkrycia, że ten, kto powierza siebie Stwórcy i Panu, otrzymuje trwałą fundament i widzi wszystko w nowym świetle.

Jezus Chrystus – „odwieczny Sens” i centrum życia osób konsekrowanych

Osoby konsekrowane znajdują w Bogu jedyny sens swojej egzystencji. Stwierdzenie to jednak wymaga dookreślenia – konieczne jest wskazanie, jakiemu Bogu powierzają się, jakiemu Bogu poddają całe swoje życie. Aby ukazać pełny sens życia osób zakonnych, trzeba odpowiedzieć na pytanie o prawdziwe oblicze Boga. Bóg jest bliski, objawił się w Jezusie Chrystusie, Synu Bożym, który stał się człowiekiem. Słowa Chrystusa: „Kto Mnie zobaczył, zobaczył także i Ojca” (J 14,9) pozwalają mówić o ludzkim obliczu Boga. Tajemnica Wcielenia jest fundamentem chrześcijaństwa, a zarazem ukazuje sens egzystencji osób konsekrowanych. Bóg w konkretnym miejscu i czasie objawia się jako człowiek. Benedykt XVI wielokrotnie przypomina i podkreśla, że Bóg jest tak wielki, iż może stać się małym. W grocie betlejemskiej ukazuje się On jako bezbronne Dziecko, aby pokonać pychę człowieka – chce uwolnić go od ludzkiego pragnienia wielkości. Bóg odwołuje się do wolnej decyzji przyjęcia

²⁹ Jan Paweł II, Adhortacja *Vita consecrata*, Watykan 1996 (dalej: VC), nr 80.

³⁰ Zob. Jan Paweł II, Encyklika *Redemptor hominis*, Watykan 1979, nr 10.

³¹ VC 27.

Jego miłości. Dobrowolnie przyjmuje ciało, aby uczynić ludzi naprawdę wolnymi – wolnymi, aby Go kochać³².

Benedykt XVI wyjaśnia, na podstawie prologu Ewangelii według św. Jana, że to, co ewangelista nazywa po grecku *ho logos* (w tłumaczeniu łacińskim *Verbum*), czyli „Słowo” – oznacza również „Sens”. Spostrzeżenie to prowadzi do następującej interpretacji:

„odwieczny Sens” świata stał się dostępny dla naszych zmysłów i dla naszego rozumu: teraz możemy Go dotknąć i kontemlować (por. 1J 1,1). „Sens”, który się ucieleśnił, nie jest po prostu ogólną ideą wpisaną w świat; jest skierowanym do nas „Słowem”. *Logos* nas zna, wzywa nas, prowadzi nas. Nie jest jakimś uniwersalnym prawem, w którym odgrywamy pewną rolę, ale jest Osobą, interesującą się każdym pojedynczym człowiekiem: jest Synem Boga żywego, który w Betlejem stał się człowiekiem³³.

Tajemnica Wcielenia ukazuje, że istnieje sens, a

sensem nie jest bezsilny protest przeciw absurdowi. Sens ma moc: jest Bogiem. Jest Bogiem dobrym, którego nie należy mylić z jakimś niedosięzonym i dalekim bytem, do którego nigdy nie byłoby nam dane dotrzeć, lecz Bogiem, który stał się naszym bliźnim i jest przy nas, ma czas dla każdego z nas i przyszedł, aby z nami pozostać³⁴.

Papież Benedykt XVI wskazuje więc na tajemnicę Wcielenia jako nadającą sens egzystencji człowieka³⁵.

Osoby konsekrowane nie tylko przyjmują prawdę o Wcieleniu, lecz czynią ją również sensem całego swojego istnienia. Ich życie nakierowane jest na przyswajanie sobie stylu życia Chrystusa. Egzystencja osób zakonnych jest bezpośrednio

³² Zob. Benedykt XVI, *Trzeba oczyścić Boże Narodzenie z naleciałości konsumpcjonizmu*, OR 2 (2009), s. 32.

³³ Benedykt XVI, *Trzeba oczyścić...*, dz. cyt., s. 32.

³⁴ Benedykt XVI, *Trzeba oczyścić...*, dz. cyt., s. 32.

³⁵ J. Ratzinger/Benedykt XVI jest uważany za przedstawiciela „chrystologii sensu”, zgodnie z którą historyczny człowiek Jezus, będący Chrystusem, stanowi ośrodek i rozstrzygające wydarzenie całej historii zbawienia. Logos wkroczył w historię, nadając jej sens. Zob. A. Wojtczak, *Papież teologów. Panorama „stacji” i węzłowych tematów teologii Josepha Ratzingera/Benedykta XVI*, [w:] *Teologiczna doniosłość pontyfikatu Benedykta XVI*, A. Wojtczak (red.), Poznań 2014, s. 37; J. Szymik, *Prawda i mądrość. Przewodnik po teologii Benedykta XVI*, Kraków 2018, s. 25; A. Nossol, *Historyczne znaczenie wyboru Benedykta XVI*, [w:] *Wokół osoby i myśli Benedykta XVI*, K. Głombik (red.), Opole 2006, s. 15.

i nierozdzielnie złączona z Jego Osobą: bierze od Niego początek, polega na Jego naśladowaniu, wzoruje się na Jego przykładzie i nauczaniu. Bez zakorzenienia i odniesienia do Chrystusa nie miałyby ona sensu. Wymiar chrystologiczny życia konsekrowanego jest nie tylko jednym z wielu jego aspektów: Osoba Jezusa znajduje się w centrum życia tych, którzy są całkowicie poświęceni Bogu³⁶. Życie zakonne odznacza się chrystocentryzmem, a osoba konsekrowana nie stawia niczego ponad osobistą miłość do Jezusa. Sensem życia konsekrowanego jest należenie do Pana oraz naśladowanie Jezusa czystego, ubogiego i posłusznego³⁷.

Osoby konsekrowane ożywia pragnienie, by w coraz większym stopniu podzielać uczucia Jezusa, zgodnie ze słowami Listu do Filipian: „To dążenie niech Was ożywia, ono też było w Chrystusie” (Flp 2,5). Patrząc na Zbawiciela, są zdolne odkrywać zamierzenia, jakie Bóg ma wobec nich. Z doświadczenia utkwienia wzroku w Panu, jedynym i najdoskonalszym Mistrzu, wypływa pragnienie realizowania rad ewangelicznych – trzech zasadniczych wartości, które są elementami decydującymi o radykalnym pójściu za Chrystusem i nadającymi sens temu wyborowi. Ten, kto całkowicie należy do Zbawiciela, staje się nieustannym wyznawaniem wiary i świadectwem prawdy wyzwalającej z ułudzielskich mocy fałszywych bożków, której niejednokrotnie ulega współczesny świat. „Należec do Chrystusa znaczy zawsze podtrzymywać w sercu żywy płomień miłości, podsycany nieustannie bogactwem wiary, nie tylko wtedy, gdy daje wewnętrzną radość, ale również wtedy, gdy towarzyszą jej trudności, zniechęcenie i cierpienie”³⁸ – stwierdza Benedykt XVI. Dla osób konsekrowanych pójście drogą naśladowania Jezusa jest zawsze sensowne ze względu na Osobę Zbawiciela, niezależnie od tego, jakie problemy napotykają. „Należec do Pana znaczy spalać się w ogniu Jego żarliwej miłości, przemieniać się w blasku Jego piękna”³⁹ – tymi słowami papież ukazuje rację istnienia osób zakonnych.

Papież Benedykt XVI w jednym ze swych przemówień, zwracając się do zakonników i zakonnic, stwierdza: „Pójście za Chrystusem zawiera w sobie wszelkie pomoce, których człowiek i świat dziś potrzebują”⁴⁰. Osoby konsekrowane utożsamiają się ponadto w pełni ze słowami Benedykta XVI wypowiedzianymi podczas inauguracji pontyfikatu:

³⁶ Zob. R. Słupek, *Benedykt XVI o istocie i miejscu życia konsekrowanego w Kościele*, „Życie Konsekrowane” 6 (2009), s. 82–83.

³⁷ Zob. BdOK, s. 70; M. Pagacz, *Życie konsekrowane znakiem nadziei dla współczesnego świata w nauczaniu Kościoła od Soboru Watykańskiego II*, Kraków 2019, s. 160.

³⁸ BdOK, s. 70.

³⁹ BdOK, s. 70.

⁴⁰ Benedykt XVI, *Przestanie do osób konsekrowanych...*, dz. cyt., s. 27.

Dopiero wówczas, gdy spotykamy w Chrystusie żywego Boga, poznajemy, czym jest życie (...). Nie ma nic piękniejszego, niż zostać osiągniętym, zaskoczonym przez Ewangelię, przez Chrystusa. Nie ma nic piękniejszego, niż poznać Go i dzielić się z innymi przyjaźnią z Nim⁴¹.

Osoby konsekrowane poświęcają całe życie na to, by bardziej poznawać, naśladować i miłować Zbawiciela – wchodzą w szczególną zażyłość z Nim i w tej relacji odkrywają pełnię życia i radości⁴².

Benedykt XVI naucza osoby konsekrowane o konieczności całkowitego ukierunkowania życia na Chrystusa, podkreślając to, co już wcześniej było akcentowane w Magisterium Kościoła – chrystocentryczny sens ślubów zakonnych: ubóstwa, czystości i posłuszeństwa⁴³. Sens ubóstwa osób zakonnych można dostrzec, gdy traktuje się je jako udział – w pewnym niewielkim stopniu – w ubóstwie Jezusa, który będąc bogaty we wszystkie bogactwa Boga, stał się ubogim ze względu na człowieka (zob. 2 Kor 8,9), ogołocił samego siebie i uniżył się, stając się posłusznym aż do śmierci krzyżowej (zob. Flp 2,7n). Podobnie sens czystości ze względu na królestwo Boże odkrywa się jedynie wtedy, gdy patrzy się na Chrystusa, którego życie było ukierunkowane dwojako: na Ojca i na zbawienie ludzi. Osoba konsekrowana próbuje wnikać w uczucia Jezusa, w Jego życie w pełnej komunii z żywym Bogiem oraz w czystej bliskości z ludźmi, bycie bez reszty do ich dyspozycji: „nie ma w Jego życiu ani jednej chwili, w której w Jego postępowaniu wobec ludzi można by zauważyć jakiś ślad osobistego interesu lub egoizmu”⁴⁴. Posłuszeństwo zaś nabiera swego prawdziwego znaczenia w naśladowaniu uległości Jezusa wobec Ojca. Chrystus przez całe życie, od najmłodszych lat spędzonych w Nazarecie w ukryciu aż do chwili

⁴¹ Benedykt XVI, *Homilia podczas inauguracji...*, dz. cyt., s. 12.

⁴² Sensem życia konsekrowanego jest więc całkowite i wyłączne oddanie się Chrystusowi, a do tego celu prowadzi praktyka rad ewangelicznych. Zachowywanie czystości, ubóstwa i posłuszeństwa stanowi znak w Kościele i dla Kościoła, a także dla świata. Trzy rady ewangeliczne są najpełniejszym wyrazem totalnej przynależności do Boga. Kontemplacja osoby Jezusa, Jego słów i czynów, pokazuje sens życia konsekrowanego i odsłania wiele z jego natury. Dziewictwo, ubóstwo i posłuszeństwo świadczą o tym, że Chrystus jest jedynym sensem istnienia osoby konsekrowanej. Rady ewangeliczne są same z siebie chrystoformiczne, upodabniają do Chrystusa i wyznają Go: jako jednorodzonego Syna, jednego z Ojcem (czystość); jako Syna, który wszystko otrzymuje od Ojca i z miłością wszystko Mu oddaje (ubóstwo); jako Tego, który ma upodobanie jedynie w woli Ojca (posłuszeństwo). Zob. VC 16.

⁴³ „Ślubowanie rad ewangelicznych jest najlepszą drogą do życia miłością Chrystusa”. Benedykt XVI, *Przemówienie do wspólnoty franciszkańskiej w Alwerni*, OR 6 (2012), s. 10.

⁴⁴ BdOK, s. 152.

śmierci na krzyżu, żył, wsłuchując się w głos Ojca i dostosowując swoje życie do Jego woli. Jezusowe wołanie „Nie Moja wola, lecz Twoja niech się stanie” powinno być stałym pragnieniem osób oddanych Bogu na własność⁴⁵.

Rady ewangeliczne są więc sposobami upodobniania się do Jezusa, a mają wartość, o ile pomagają pielęgnować i umacniać więź miłości do Chrystusa w całkowitej uległości Jego woli. Śluby zakonne w oderwaniu od Osoby Zbawiciela są pustymi praktykami, czyniącymi z życia karykaturę człowieczeństwa. Bez żywej relacji z Panem czystość jest niezrozumiałym ograniczeniem i wynaturzeniem; posłuszeństwo – irracjonalną czy niewolniczą redukcją wolności; a ubóstwo – bezsensownym kultywowaniem nędzy. Ponadto wszystkie elementy życia zakonnego posiadają sens jedynie w tej mierze, w jakiej są ukierunkowane na Chrystusa i w odniesieniu do Niego. Osoba konsekrowana patrzy spojrzeniem wiary, które jest konieczne, by dostrzec Pana, by odnaleźć Go – wychodzącego na spotkanie – w każdym wydarzeniu: smutnym, bolesnym czy radosnym, w chwale i w trudnych doświadczeniach, które początkowo wydają się bezsensowne. Chrystus chce być rozpoznawany we wszystkich okolicznościach, a z niektórych z nich czyni uprzywilejowane miejsca swego przebywania i bliskości.

Według Benedykta XVI współcześnie zadaniem osób konsekrowanych jest umiejętność patrzenia na obecne czasy wzrokiem wiary:

być zdolnym patrzeć na człowieka, na świat i na dzieje w świetle Chrystusa ukrzyżowanego i zmartwychwstałego, jedynej gwiazdy zdolnej wskazać kierunek człowiekowi, który podlega zarówno uwarunkowaniom mentalności koncentrującej uwagę na subiektywnych doznaniach, jak i ograniczeniom logiki technokratycznej⁴⁶.

Papież przestrzega osoby zakonne, aby w kontekście dzisiejszej zeświecczonej kultury nie utraciły tego, co nadaje sens ich tożsamości. Z bólem zauważa, że kultura ta przeniknęła „do umysłów i serc wielu osób konsekrowanych, pojmujących ją jako swoistą drogę do nowoczesności, pozwalającą przybliżyć się do współczesnego świata”⁴⁷. Docenia wielkoduszny zapał zakonników i zakonnice pobudzający do dawania świadectwa i całkowitego poświęcenia się, a zarazem stanowczo ostrzega przed niebezpieczeństwami: zadowoleniem się przeciętnością, uleganiem wygodnictwu i przyjmowaniem postawy konsumpcyjnej. Przyjęcie takiego stylu byłoby zagubieniem sensu życia zakonnego.

⁴⁵ Zob. BdOK, s. 151–155; M. Pagacz, *Życie konsekrowane...*, dz. cyt., s. 181–182.

⁴⁶ BdOK, s. 68–69.

⁴⁷ BdOK, s. 69.

Życie osób konsekrowanych jest napełnione sensem tylko wtedy, gdy jest podążaniem wąską drogą prowadzącą do życia, zgodnie ze słowami Chrystusa, który mówi w Ewangelii o istnieniu dwóch dróg (zob. Mt 7,13-14). Wybór szerokiej drogi nieuchronnie prowadzi do zguby. Konsekrowani decydują się na przyjęcie Boga żywego przez posłuszną posługę płynącą z wiary. Jak stwierdza papież:

Warunkiem, jaki trzeba spełnić, aby móc pójść za Chrystusem, jest wyrzeczenie się wszystkiego, co Nim nie jest, oderwanie się od tego. Pan chce ludzi wolnych, niezwiązanych, zdolnych pozostawić wszystko, by pójść za Nim i znaleźć wszystko jedynie w Nim⁴⁸.

Przypomina, że pójście za Chrystusem dotyczy wszystkich wymiarów życia. Przestrzega osoby konsekrowane, by nie zaniedbały starań o bliską i autentyczną więź z Chrystusem. Perspektywa chrystocentryczna jest rzeczywiście drogą odnalezienia sensu życia, gdyż ten, kto czyni Jezusa jedyną nadzieją, otrzymuje niezawodne oparcie, którego nie zdołają pokonać żadne ludzkie rozczarowania.

Benedykt XVI przywołuje wciąż aktualne wezwanie Jana Pawła II do rozpoczynania na nowo od Chrystusa oraz potwierdza, że jest to jedyna droga, aby zachować sens życia zakonnego i odzyskać jego żywotność⁴⁹. Zapewnia, że Jezus jest mocną skałą, na której powinno się budować całe wspólnoty oraz wszelkie plany odnowy duchowej, osobistej czy apostołskiej⁵⁰. W swoim nauczaniu na temat życia konsekrowanego akcentuje prawdę, że ten rodzaj powołania jest specjalnym pójściem za Zbawicielem, które zobowiązuje osoby zakonne do przyswajania sobie Jego stylu życia – „zawsze i tylko w Chrystusie można znaleźć źródło i przykład mówienia każdego dnia «tak» w odniesieniu do woli Boga”⁵¹. Osoby poświęcone Panu włączają się w Jego misję. Zbawiciel,

⁴⁸ BdOK, s. 69–70.

⁴⁹ Jan Paweł II pyta w sposób retoryczny: „Czyż osoba powołana do tego, by przez profesję rad ewangelicznych uczynić Chrystusa sensem swojego istnienia, mogłaby nie dążyć do nieustannego pogłębiania komunii z Nim poprzez codzienny udział w sakramencie, który Go uobecnia, w ofierze, która odnawia Jego dar miłości złożony na Golgocie, i w uczcie, która daje pokarm i siły pielgrzymującemu Ludowi Bożemu?” (VC 95).

⁵⁰ Zob. BdOK, s. 202; Benedykt XVI, *Homilia podczas Nieszporów w święto Ofiarowania Pańskiego 2010*, OR 3–4 (2010), s. 25.

⁵¹ Benedykt XVI, *Modlitwa z kapłanami, seminarzystami i osobami konsekrowanymi w Mediolanie*, OR 7–8 (2012), s. 14. Benedykt XVI przypomina osobom konsekrowanym słowa św. Ambrożego odnoszące się do dziewictwa: „Chrystus jest cały dla nas: jeśli pragniesz wyleczyć swoje rany, On jest lekarzem; jeśli pali cię gorączka, On jest źródłem; jeśli dręczysz cię wina, On jest sprawiedliwością; jeśli potrzebujesz pomocy, On jest mocą; jeśli obawiasz

podobnie jak dwa tysiące lat temu, gdy powołał tych, których sam chciał, by poszli za Nim, tak i dzisiaj kieruje swoje wezwanie do młodych, zapraszając ich do towarzyszenia Jemu bardziej z bliska. Jeśli podjęcie tej drogi ma być sensowne, musi być powodowane nie czym innym jak fascynacją Jego Osobą i pragnieniem ofiarowania Jemu swego życia w służbie Kościoła⁵².

Pójście za Chrystusem i dążenie do bycia Jego świadkiem wymaga również odwagi i wyrzeczenia, a nade wszystko łaski. Benedykt XVI zachęca:

Życie będące naśladowaniem Chrystusa jest w istocie ryzykownym przedsięwzięciem, ponieważ zawsze zagraża nam grzech, brak wolności oraz pokusa odejścia. Dlatego wszyscy potrzebujemy Jego łaski (...). Uczmy się zawsze patrzeć na Chrystusa, Jego obierając za wzór⁵³.

Sens życia konsekrowanego opiera się na wyborze Jezusa i uczestnictwie w Jego życiu, które również dzisiaj jest drogą krzyżową i drogą Zmartwychwstałego przez Galileę życia współczesnych ludzi⁵⁴. Osoby konsekrowane są wezwane, by doświadczać prawdy o krzyżu Jezusa. W świetle wiary właściwy sens wydarzeniom w życiu człowieka może nadać jedynie ofiara Zbawiciela. Powołanie zakonne stałoby się bezsensowne, gdyby nie czerpało natchnienia z kontemplacji ukrzyżowanego Chrystusa.

Benedykt XVI pokazuje zatem, że życie konsekrowane ma sens i wartość jedynie w odniesieniu do Osoby Jezusa Chrystusa i ponadto, gdy On – i tylko On – jest w centrum. Osoby poświęcone Bogu niczego nie przedkładają nad miłość Chrystusa⁵⁵. Żyją wiarą, a wiara jest pojmowaniem własnego istnienia jako odpowiedź na Słowo, Logos, które wszystko utrzymuje i ogarnia, wszystkiemu nadaje sens. Benedykt XVI mówi do konsekrowanych:

Nasze światło, nasza prawda, nasz cel, nasze zaspokojenie, nasze życie – wszystko to nie jest doktryną religijną, ale Osobą: Jezusem Chrystusem. Z większą mocą niż nasza zdolność szukania i pragnienia Boga już wcześniej byliśmy poszukiwani i upragnieni, co więcej – odnalezieni i odkupieni przez Niego! Spojrzenie

się śmierci, On jest drogą; jeśli uciekasz od mroków, On jest światłem; jeśli szukasz pożywienia, On jest pokarmem” (s. 14).

⁵² Zob. M. Pagacz, *Życie konsekrowane...*, dz. cyt., s. 178–179.

⁵³ BdOK, s. 148.

⁵⁴ Zob. BdOK, s. 148–149.

⁵⁵ Zob. Benedykt XVI, *Przemówienie do młodych zakonnic w klasztorze św. Wawrzyńca w Escorialu*, OR 10–11 (2011), s. 12; Benedykt XVI, *Spotkanie z duchowieństwem, seminarzystami i świeckimi w seminarium w Ouidah*, OR 1 (2012), s. 14–15.

ludzi wszystkich czasów i narodów, wszystkich filozofii, religii i kultur napotyka w końcu szeroko otwarte oczy Syna Bożego ukrzyżowanego i zmartwychwstałego. Jego otwarte serce jest pełnią miłości. Oczy Chrystusa są wzrokiem Boga, który kocha⁵⁶.

Jedynie chrystocentryczne zorientowanie życia osób konsekrowanych sprawia, że jest ono sensowne.

Osoby oddane Bogu poprzez śluby czystości, ubóstwa i posłuszeństwa czynią Jezusa sensem swego istnienia i dlatego identyfikują się w pełni ze słowami papieża Benedykta XVI:

Kto pozwala wejść Chrystusowi, nie traci niczego, niczego – absolutnie niczego z tych rzeczy, dzięki którym życie jest wolne, piękne i wielkie. Nie! – tylko dzięki tej przyjaźni otwierają się na oścież bramy życia. Tylko dzięki tej przyjaźni wyzwala się naprawdę wielki potencjał człowieczeństwa. Tylko dzięki tej przyjaźni doświadczamy tego, co jest piękne, i tego, co wyzwala⁵⁷.

Osoby konsekrowane swoim istnieniem i zawierzeniem Zbawicielowi przekazują wszystkim zachętę i zapewnienie papieża: „Nie lękajcie się Chrystusa! On niczego nie odbiera, a daje wszystko. Kto oddaje się Jemu, otrzymuje stokroć więcej. Tak – otwórzcie, na oścież otwórzcie drzwi Chrystusowi – a znajdziecie prawdziwe życie”⁵⁸.

Osoby konsekrowane wskazujące sens życia

Chrystocentryczne zorientowanie życia konsekrowanego sprawia, że jest ono znakiem wskazującym na Zbawiciela – źródło prawdziwego sensu egzystencji ludzkiej. Osoby konsekrowane są powołane, by świadczyć o sensie, którym promieniuje życie zgodne z Ewangelią, budowane na słowie Bożym; są wezwane, by zrozumiały i przyjęły w swoim życiu prawdę o tym, że królestwo Boże jest skarbem, dla którego warto zostawić wszystko (zob. Mt 13,44). W rezultacie głoszą Dobrą Nowinę przez samą swoją postawę: „dają milczące świadectwo, że pośród codziennych wydarzeń, niekiedy nazbyt burzliwych, jedynym

⁵⁶ BdOK, s. 161.

⁵⁷ Benedykt XVI, *Homilia podczas inauguracji...*, dz. cyt., s. 12.

⁵⁸ Benedykt XVI, *Homilia podczas inauguracji...*, dz. cyt., s. 12.

niezawodnym wsparciem jest Bóg, niewzruszona skała wierności i miłości”⁵⁹. W ten sposób przekonują, że wszystko jest niepewne i przemija, jedynie Bóg się nie zmienia. Współczesny człowiek, który niejednokrotnie nie znajduje pomocy w niepokojącym poszukiwaniu tego, co najbardziej zasadnicze dla każdej samoświadomej istoty ludzkiej, ma szansę uzyskania i odnalezienia jej poprzez świadectwo konsekrowanych. Dzięki nieustannemu poszukiwaniu Bożych dróg i tropieniu śladów Bożej obecności osoby zakonne mogą stawać się przewodnikami na szlakach ludzi pragnących odzyskać sens życia. Dla wielu są przypomnieniem ich szczerych – choć czasem skrywanych – pragnień, są znakiem wskazującym na Absolut i stanowią specjalny punkt odniesienia dla poszukiwań Boga.

Ludzkie serca nurtuje wiele pytań o sens i cel życia, o dobro i zło, o wartości, o motywy podejmowania decyzji. Jan Paweł II w adhortacji apostołskiej *Vita consecrata* zobowiązuje osoby zakonne do wielkodusznego udzielania wsparcia i zapewnienia duchowego przewodnictwa wszystkim, którzy zwracają się do nich. Jego zdaniem konieczne jest, aby osoby zakonne uprzytamniały sobie i innym, gdzie jest cel i sens podejmowanych działań, zgodnie ze słowami Ewangelii: „Gdzie jest skarb Twój, tam będzie i serce Twoje” (Mt 6,21)⁶⁰. Papież Benedykt XVI kontynuuje i rozwija nauczanie Jana Pawła II o znaczeniu życia zakonnego: zaznacza, że pierwszym i najważniejszym dążeniem osób konsekrowanych powinno być „świadczanie o tym, że Boga należy słuchać i miłować z całego serca, z całej duszy, ze wszystkich sił, dając Mu pierwszeństwo przed wszystkimi innymi osobami i rzeczami”⁶¹. Zdaniem Benedykta XVI przyznawanie prymatu Bogu ma ogromne znaczenie w dzisiejszych czasach, w których doświadcza się zagubienia i bezsensu z powodu wielkiej nieobecności Boga⁶².

„Starajcie się na wszelkie sposoby świadczyć o waszej przynależności do Chrystusa, tego ukrytego skarbu, dla którego zostawiliście wszystko”⁶³ – zachęca osoby konsekrowane Benedykt XVI. Naucza, że najważniejszym przejawem misji osób całkowicie oddanych Bogu jest uobecnianie w świecie samego Zbawiciela przez osobiste świadectwo. Postawienie Chrystusa w centrum oznacza zaangażowanie w służbie braciom, w których rozpoznaje się oblicze Pana. Tajemnica Jezusa stanowi jedyny fundament każdej działalności duszpasterskiej

⁵⁹ BdOK, s. 92.

⁶⁰ Zob. VC 26. Według Jana Pawła II osoby konsekrowane nie mogą zawieść tych, którzy liczą na nie i szukają rady oraz pomocy powodowani pragnieniem prawdziwej relacji z Bogiem i życia zgodnego z nakazami wiary. Zob. VC 103.

⁶¹ BdOK, s. 44.

⁶² Zob. BdOK, s. 44; R. Słupek, *Benedykt XVI o istocie...*, dz. cyt., s. 85.

⁶³ BdOK, s. 44.

i apostołstwa osób zakonnych. Instytuty życia konsekrowanego mają być dla współczesnego świata miejscami spotkania Zbawiciela. Papież zapewnia zakonników i zakonnice: „Wasze całkowite oddanie się w ręce Chrystusa i Kościoła jest mocnym i wyraźnym głoszeniem obecności Boga w języku zrozumiałym dla współczesnych nam ludzi”⁶⁴. Osoby konsekrowane ukazują innym, gdzie szukać sensu, gdy przede wszystkim same żyją pełnym poddaniem swej egzystencji Jezusowi.

Sensem misji osób zakonnych jest to, co stanowi istotę misji Jezusa Chrystusa, czyli głoszenie królestwa Bożego, a posłannictwo to urzeczywistnia się przez bycie w świecie świadkami Zbawiciela. Królestwo Boże to sam Bóg, który staje się obecny pośród ludzi i za ich pośrednictwem króluje. Budowanie królestwa Bożego dokonuje się, gdy Bóg żyje w tych, którzy są Jemu oddani, a oni niosą Go innym. Benedykt XVI ukazuje, że konsekrowani, będący w sposób szczególny wysłannikami Pana, przekazują sens życia. Zwraca się do osób zakonnych:

Wy czynicie to, dając świadectwo o sensie zawartym w stwórczej miłości Bożej i przeciwstawiającym się wszelkiemu bezsensowi i wszelkiej rozpacz. Jesteście wśród tych, którzy mozolnie szukają tego sensu; jesteście wśród tych, którzy pragną nadać życiu konkretny kształt⁶⁵.

Konsekrowani zakorzenieni w Chrystusie są głosicielami i świadkami miłości, którą On ukochał każdego, a przez to ukazują źródło sensu i nadziei dla człowieka. Jakość świadectwa osób zakonnych uzależniona jest bezpośrednio od stopnia zjednoczenia z Chrystusem. Osoba zakonna musi żyć w komunii z Bogiem, inaczej traci swą tożsamość, a jej życie staje się pozbawione sensu.

Konsekracja jest wyraźnym znakiem radykalizmu ewangelicznego, świadectwem głoszącym postawę dyspozycyjności i otwartości względem Boga i człowieka oraz wezwaniem dla wszystkich wierzących do rozpoczynania wciąż na nowo od Jezusa Chrystusa, który stanowi fundament i centrum historii, jest jej sensem i ostatecznym celem. W sytuacjach i obszarach, gdzie rozprzestrzenia się poczucie bezsensu i pustki, osoby zakonne pokazują kierunek drogi wyjścia: zwrócenie się do jedynego Boga i przyznanie Jemu naczelnego miejsca. Dokument *Kontemplujcie* powstały za pontyfikatu papieża Franciszka potwierdza to, co można znaleźć w nauczaniu Benedykta XVI: życie konsekrowane

⁶⁴ BdOK, s. 55.

⁶⁵ BdOK, s. 149.

ma dawać świadectwo, że Bóg JEST. JEST realny, JEST żywy, JEST osobowy, JEST przewidujący, JEST nieskończenie dobry; nasz Stwórca, nasza prawda, nasze szczęście, do takiego stopnia, że wysiłek zatrzymania na Nim wzroku i serca, który nazywamy kontemplacją, staje się najwyższym i najpełniejszym aktem duchowym, aktem, który także dziś może i musi hierarchizować ogromną piramidę ludzkiej aktywności⁶⁶.

Egzystencja osób konsekrowanych ma o tyle sens, o ile staje się żywym uosobieniem Dobrej Nowiny. Słowo Boże umożliwia osobom konsekrowanym rozeznawanie znaków czasu, które niejednokrotnie wskazują na ludzkie tęsknoty i poszukiwania tego, co prawdziwe, dobre i piękne. Ewangelia, która jest pierwszą regułą życia dla osób zakonnych, wychodzi naprzeciw współczesnym – a zarazem odwiecznym – pytaniom o sens, o znaczenie teraźniejszości i o kształt przyszłości oraz o współzależność pomiędzy tym, co jest, a tym, co ma nastąpić.

Konsekrowani wezwani są do poszukiwania tego, co w górze (zob. Kol 3,1), oraz do nieustającego i żarliwego odnawiania pragnienia przyjścia Pana. Benedykt XVI podkreśla, że osoby zakonne swoim istnieniem wskazują na perspektywę eschatologiczną, której każdy człowiek potrzebuje, aby mógł ukierunkować własne wybory i decyzje życiowe⁶⁷. W tym aspekcie dają współczesnemu, często zaabsorbowanemu przez sprawy świata człowiekowi świadectwo, że jego prawdziwym przeznaczeniem jest Bóg, wskazują na nadzieję na zapanowanie królestwa niebieskiego wśród wszystkich ludzi⁶⁸. Osoby konsekrowane przypominają, że sprawiedliwość i prawda są możliwe, jeśli człowiek otwiera się na obecność miłującego Boga. Świadectwo to jest niezastąpione w świecie, który często za jedyny cel życia uważa doczesny dobrobyt, bogactwo i przyjemność, który opowiada się za wolnością w oderwaniu od prawdy o człowieku stworzonym przez Boga⁶⁹. Zakonnicy i zakonnice są szczególnymi znakami pozaziemskiej perspektywy sensu ludzkiego bytowania⁷⁰. Pokazują, że istnieje rzeczywistość przekraczająca to, co widzialne; swoim życiem dowodzą, że możliwe jest inne

⁶⁶ Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Kontemplujcie. Do osób konsekrowanych o śladach Piękna*, Watykan 2015, nr 4.

⁶⁷ Zob. Benedykt XVI, *Ahortacja apostolska Sacramentum caritatis*, Watykan 2007, nr 81; BdOK, s. 144.

⁶⁸ Zob. BdOK, s. 125.

⁶⁹ Zob. BdOK, s. 139.

⁷⁰ Zob. Synod Biskupów, *Orędzie XIII Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego*, OR 12 (2012), s. 31.

ukierunkowanie egzystencji niż to, które prezentują prądy konsumpcyjne, relatywistyczne i nihilistyczne⁷¹.

Papież wielokrotnie zaznacza, że osoby zakonne są dla wszystkich prorockim znakiem królestwa niebieskiego, a ich życie ma profetyczną wartość dla dzisiejszego świata⁷². Żyją oni w swoich czasach, ale ich serce wybiega poza czas. Ich całkowite oddanie się w ręce Chrystusa i Kościoła jest mocnym i wyraźnym głosem obecności Boga w języku zrozumiałym dla współczesnych ludzi⁷³. Ci, których Bóg powołał do życia całkowicie oddanego Jemu, są szczególnymi świadkami w Kościele i w świecie pozaziemskiego sensu ludzkiego istnienia.

Zakończenie

Reasumując, życie konsekrowane jest nieustannym poszukiwaniem Boga. Osoby zakonne pokazują, że człowiek znajduje sens swojej egzystencji jedynie w Bogu; są znakiem pierwszeństwa Wszechmogącego oraz Jego królestwa i dlatego dla niektórych stają się wyzwaniem. Ich obecność może prowadzić do konfrontacji potrzebnej najbardziej tym, którzy w jakiś sposób się pogubili, którzy doświadczają kryzysu dotyczącego własnej egzystencji, kryzysu sensu i wartości. Osoby konsekrowane swoim istnieniem stawiają tym, z którymi mają styczność, pytania najbardziej podstawowe, fundamentalne, a zarazem najgłębsze. Czy Bóg istnieje? Kim jest? Czy można Mu zaufać? Czy warto się na Niego otwierać? Czy warto coś dla Niego zaryzykować? Te kwestie odwołują się do sensu i celu życia – dotyczą Boga, a równocześnie są problemami człowieka, jego istoty i pragnień.

W centrum egzystencji osoby konsekrowanej stoi żyjący Chrystus i dlatego jej życie posiada najgłębszy sens. Osoba poświęcona Bogu na własność wezwana jest nie tylko do naśladowania Zbawiciela, ale do rozpoczynania od Niego wciąż na nowo, podporządkowując się Jemu i czyniąc z Niego wyłączny sens swego życia. Osoby konsekrowane są znakami wskazującymi na najwyższe wartości, gdy żyją ze wzrokiem skierowanym na Chrystusa, w postawie uważności i czujności, wyczekując na Niego oraz nieustannie poszukując Jego obecności i śladów Jego działania. Według Benedykta XVI dla tych, którzy należą całkowicie do Boga, Osoba Zbawiciela jest punktem odniesienia we wszelkich ich myślach, pragnieniach, wyborach, dążeniach i przedsięwzięciach. Dzięki temu nie tracą

⁷¹ Zob. M. Pagacz, *Życie konsekrowane...*, dz. cyt., s. 199.

⁷² Zob. np. Benedykt XVI, *Homilia podczas Nieszporów...*, dz. cyt., s. 27.

⁷³ Zob. BdOK, s. 47, 55, 144.

swej tożsamości i sensu własnej egzystencji. Naśladowanie Jezusa Chrystusa urzeczywistnia się przez przyjęcie rad ewangelicznych: czystości, ubóstwa, posłuszeństwa.

Całe nauczanie papieża Benedykta XVI i jego teologia mają wyraźnie rys egzystencjalny⁷⁴. Poszukiwanie odpowiedzi na pytania dotyczące najgłębszych motywów życia i nadziei jest zaś szczególnie bliskie tym, którzy oddają się Bogu całkowicie na własność. Ukazanie znaczenia życia konsekrowanego w służbie poszukiwania sensu pokazuje niezastąpioną rolę tej formy życia w realiach współczesnego świata. Co więcej, przedstawienie życia całkowicie poświęconego Bogu w tym aspekcie pozwala lepiej zrozumieć samą istotę życia konsekrowanego, w którym porządek bycia stoi ponad porządkiem działania.

Bibliografia

- Benedykt XVI, Adhortacja *Sacramentum caritatis*, Watykan 2007.
- Benedykt XVI, Encyklika *Caritas in veritate*, Watykan 2009.
- Benedykt XVI, *Czuwanie z młodzieżą w Zagrzebiu*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 7 (2011), s. 10–11.
- Benedykt XVI, *Homilia podczas inauguracji pontyfikatu*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 6 (2005), s. 10–13.
- Benedykt XVI, *Homilia podczas Nieszporów w święto Ofiarowania Pańskiego 2010*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 3–4 (2010), s. 24–26.
- Benedykt XVI, *Homilia podczas Nieszporów w święto Ofiarowania Pańskiego 2011*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 3 (2011), s. 26–28.
- Benedykt XVI, *Homilia podczas Mszy św. na placu Katedralnym w Erfurcie*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 12 (2011), s. 26–28.
- Benedykt XVI, *Homilia podczas Mszy św. na rozpoczęcie Roku Wiary*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 11 (2012), s. 8–10.
- Benedykt XVI, *Homilia podczas Mszy św. na zakończenie Roku Kapłańskiego*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 8–9 (2010), s. 35–37.
- Benedykt XVI, *Homilia w Ratyzbonie*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 11 (2006), s. 23–25.
- Benedykt XVI, List apostolski *Porta fidei*, Watykan 2011.
- Benedykt XVI, *Modlitwa z kapłanami, seminarzystami i osobami konsekrowanymi w Mediolanie*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 7–8 (2012), s. 13–14.
- Benedykt XVI, *Orędzie na Wieki Post 2013*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 3–4 (2013), s. 12–14.
- Benedykt XVI, *Podróż apostolska Benedykta XVI do Francji z okazji 150. rocznicy objawień w Lourdes 12–15 IX 2008*, Kraków 2008.

⁷⁴ Zob. J. Szymik, *Theologia Benedicta*, dz. cyt., s. 14, 32.

- Benedykt XVI, *Przemówienie do młodych zakonnic w klasztorze św. Wawrzyńca w Escorialu*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 10–11 (2011), s. 12–13.
- Benedykt XVI, *Przemówienie do uczestników XXV zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady ds. Świeckich*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 2 (2012), s. 29.
- Benedykt XVI, *Przemówienie do wspólnoty franciszkańskiej w Alwerni*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 6 (2012), s. 9–10.
- Benedykt XVI, *Przestanie do osób konsekrowanych Europy na zakończenie XII Zebrania plenarnego Unii Konferencji Przełożonych Wyższych Europy*, „Wiadomości KAI” (19 marca 2006), s. 27.
- Benedykt XVI, *Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”: Musimy wciąż na nowo odkrywać sens życia*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 10 (2010), s. 51.
- Benedykt XVI, *Spotkanie z duchowieństwem, seminarzystami i świeckimi w seminarium w Ouidah*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 1 (2012), s. 14–15.
- Benedykt XVI, *Spotkanie z młodzieżą w Pennabilli*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 8–9 (2011), s. 20.
- Benedykt XVI, *Spotkanie z młodzieżą w Sao Paulo*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 7–8 (2007), s. 18–20.
- Benedykt XVI, *Trzeba oczyścić Boże Narodzenie z naleciałości konsumpcjonizmu*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 2 (2009), s. 32.
- Benedykt XVI do osób konsekrowanych, M. Saj (red.), Kraków 2009.
- Jan Paweł II, *Adhortacja Vita consecrata*, Watykan 1996.
- Jan Paweł II, *Encyklika Redemptor hominis*, Watykan 1979.
- Jan Paweł II, *List apostolski do osób konsekrowanych we wspólnotach zakonnych oraz instytutach świeckich z okazji Roku Maryjnego*, Watykan 1988.
- Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, *Kontemplujcie. Do osób konsekrowanych o śladach Piękna*, Watykan 2015.
- Nossol A., *Historyczne znaczenie wyboru Benedykta XVI*, [w:] *Wokół osoby i myśli Benedykta XVI*, K. Glombik (red.), Opole 2006, s. 15–18.
- Pagacz M., *Życie konsekrowane znakiem nadziei dla współczesnego świata w nauczaniu Kościoła od Soboru Watykańskiego II*, Kraków 2019.
- Sarah R., *Bóg albo nic. Rozmowa o wierze*, tłum. A. Kuryś, Warszawa 2016.
- Słupek R., *Benedykt XVI o istocie i miejscu życia konsekrowanego w Kościele*, „Życie Konsekrowane” 6 (2009), s. 81–93.
- Słupek R., *Benedykta XVI sensotwórcza apologia wiary jako odpowiedź na postmodernistyczny kryzys sensu i wartości*, „Biblioteka Teologii Fundamentalnej” 8 (2013), s. 87–106.
- Synod Biskupów, *Orędzie XIII Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego*, „L'Osservatore Romano” wyd. polskie 12 (2012), s. 28–36.
- Szymik J., *Chodzi o Boga. W rozmowie z Dominiką Szczawińską-Ziembą o teologii Benedykta XVI*, Katowice 2012.
- Szymik J., *Prawda i mądrość. Przewodnik po teologii Benedykta XVI*, Kraków 2018.
- Szymik J., *Theologia Benedicta*, t. 1, Katowice 2010.
- Teologiczna doniosłość pontyfikatu Benedykta XVI*, A. Wojtczak (red.), Poznań 2014.
- Wojtczak A., *Papież teologów. Panorama „stacji” i węzłowych tematów teologii Josepha Ratzingera/Benedykta XVI*, [w:] *Teologiczna doniosłość pontyfikatu Benedykta XVI*, A. Wojtczak (red.), Poznań 2014, s. 9–56.
- Wokół osoby i myśli Benedykta XVI*, K. Glombik (red.), Opole 2006.

MAŁGORZATA PAGACZ USJK (s. DR) – należy do Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego, jest odpowiedzialna za formację młodych sióstr. Ukończyła studia filozoficzne oraz teologiczne, a w 2018 roku uzyskała tytuł naukowy doktora nauk teologicznych na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie. Jest także magistrem matematyki (Uniwersytet Jagielloński). Prowadzi wykłady na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Akademii Katolickiej w Warszawie. Ostatnio opublikowała m.in. *Życie konsekrowane znakiem nadziei dla współczesnego świata w nauczaniu Kościoła po Soborze Watykańskim II* (Kraków 2019).